Gemeente Losser

UITVOERINGSAGENDA
RECREATIE & TOERISME GEMEENTE LOSSER

Duurzame ontwikkelingen in de Schatkamer van Twente

DE SCHATKAMER VAN TWENTE
GEMEENTE LOSSER

www.losser.nl

Voorwoord

De gemeente Losser heeft veel te bieden op het gebied van vrijetijdsbesteding. Niet alleen voor toeristen, maar ook voor onze inwoners. We beschikken over een prachtig landschap, gezellige dorpen met een divers aanbod van leuke winkels en goede horeca, bijzonder en interessant cultureel erfgoed en een uitstekend verblijfsaanbod.

Recreatie & Toerisme, ook wel vrijetijdseconomie genoemd, is een belangrijke sector voor onze gemeente. Een sector waar nog veel kansen en uitdagingen liggen. Op een verantwoorde manier willen we zorgen dat al het moois behouden blijft en waar mogelijk versterkt wordt. Wij willen graag ruimte bieden voor innovatie en groei. Hierin werken we nauw samen met onze partners in Noordoost Twente. Deze inspirerende agenda komt dan ook voort uit de hechte samenwerking tussen gemeenten, lokale VVV's/ Tourist Info's, ondernemers en andere betrokkenen in Noordoost Twente, Twente Marketing en Marketing Oost. In Losser hebben we de gezamenlijk bepaalde ambitie vertaald naar een concrete lokale aanpak.

Dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan het vormgeven van deze uitvoeringsagenda. Dankzij uw inzet en betrokkenheid hebben wij een helder kompas in handen om de vrijetijdseconomie in de gemeente Losser te versterken. Met investeringen die niet alleen de ervaringen van bezoekers verbeteren, maar ook bijdragen aan het welzijn van onze inwoners.

De ambities zijn bepaald en de acties zijn helder omschreven. Nu is het aan ons allemaal - gemeente, ondernemers, bewoners en partners - om samen in de actiestand te komen en deze plannen tot leven te brengen. Laten we elkaar daarnaast blijven inspireren en motiveren om de Schatkamer van Twente nog meer op de kaart te zetten als een aantrekkelijke, bruisende en duurzame bestemming voor recreatie en toerisme.

Milad Lahdo
Wethouder gemeente Losser

Datum: 10 oktober 2024
Status: definitief

Inlichtingen bij: **Monique Hamers**
Beleidsadviseur economie gemeente Losser
Raadhuisplein 1 - Losser

Inhoudsopgave

VOORWOORD 2

SAMENVATTING 4

1. UITGANGSPUNTEN EN KADERS 5

1.1 LANDELIJK PERSPECTIEF 5

1.2 PROVINCIAAL BELEID 5

1.3 PERSPECTIEF VRIJETIJDSECONOMIE TWENTE 5

1.4 LOKAAL BELEID VRIJETIJDSECONOMIE 6

1.4.1 Beleidsplan Recreatie en Toerisme 2016 6

1.4.2 Omgevingsvisie 6

1.4.3. Samenhang met andere beleidsdomeinen 6

2. BELANG VAN VRIJETIJDSECONOMIE 8

2.1 ECONOMISCHE WAARDE 8

2.2 WAARDE VRIJETIJDSECONOMIE OP HET BRUTO TWENTS GELUK 10

3. ONTWIKKELING TOERISTISCHE BESTEMMING 11

3.1 STAP 1. INZICHT IN DE HUIDIGE SITUATIE 12

3.2 STAP 2. AMBITIE NOORDOOST TWENTE 14

3.3 STAP 3,4,5 : ONTWIKKELKADER MET BESTEMMINGSONTWIKKELING EN VRAAGSTURING 15

3.4 STAP 6. MONITORING EN EVALUATIE 15

3.5 STAP 7. ORGANISATIE 15

4. UITVOERINGSACTIES GEMEENTE LOSSER 17

4.1 FINANCIEEL KADER 17

4.2 UITVOERINGSACTIES PER PROGRAMMALIJN 17

BIJLAGE 23

Samenvatting

Deze Uitvoeringsagenda Recreatie & Toerisme Gemeente Losser, ontwikkeld in samenwerking met gemeenten en partners in Noordoost Twente, dient als leidraad voor duurzame toeristische ontwikkelingen. Het document vertaalt nationale, provinciale en regionale visies naar een lokale agenda, met als doel het versterken van de toeristische sector en de leefomgeving. De belangrijkste focuspunten zijn uitgewerkt in de volgende programmalijnen.

BELEVING VAN HET CULTUREEL EN LANDSCHAPPELIJK AANBOD
We zorgen voor een unieke authentieke beleving.

ONWEERSTAANBAAR AANBOD
We stimuleren dat er jaarrond iets te beleven is en zorgen dat het aanbod aantrekkelijk is, en toegankelijk voor alle bezoekers, inclusief mensen met een beperking. Naast de doelgroepen als de rustzoeker die komt voor wandelen en fietsen, zetten we in op nieuwe doelgroepen als de stijlzoeker, inzichtzoeker en de avontuurzoeker, en de Millennial.

ONTSLUITING EN MARKETING
We versterken de natuurlijke aantrekkingskracht en het unieke culturele erfgoed van Twente. We stimuleren de bekendheid van het aanbod onder bezoekers, inwoners en ondernemers.

BEZOEKERSMANAGEMENT
We streven naar een evenwichtige spreiding van bezoekers om de economische kansen in minder bezochte gebieden te benutten en eventuele overbelasting te voorkomen.

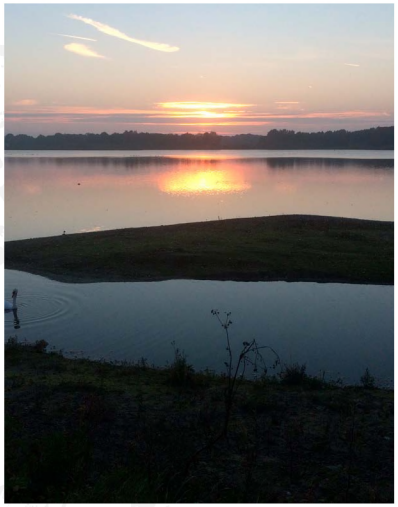
ORGANISATIE EN GOVERNANCE
We zetten in op een verbeterde samenwerking binnen de vrijetijdssector van Overijssel om het toeristisch aanbod te verbeteren en innovaties te stimuleren. Hierbij is het belangrijk om eigenaarschap te bepalen en helder te communiceren wie waarvoor verantwoordelijk is.

Per programmalijn hebben we uitvoeringsacties op hoofdlijnen bepaald. Deze acties worden deels regionaal - op Twentse schaal - opgepakt, deels subregionaal in Noordoost Twente, en deels lokaal in de gemeente Losser. Ze dragen bij aan het verder waar maken van de ambitie die we gezamenlijk met onze partners in Noordoost Twente hebben bepaald. Doel is een bloeiende vrijetijdseconomie die economische groei stimuleert, bijdraagt aan het behoud van het landschap en het erfgoed, en de leefkwaliteit voor zowel inwoners als bezoekers verhoogt.

1. UITGANGSPUNTEN EN KADERS

1.

Aanleiding van deze uitvoeringsagenda voor de toeristische sector in Losser was het tot stand komen van twee belangrijke visiedocumenten: **"Landelijk perspectief 2030"** en **"Vrij zijn in Twente".**

De gemeenten Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Dinkelland hebben deze samen met de Tourist Info's/ VVV's, Twente Marketing en Marketing Oost als partner vertaald naar een gezamenlijk in Noordoost Twente opgestelde ambitie met programmalijnen. Vervolgens hebben we deze Noordoost Twente ambitie omgezet naar lokaal gemeentelijk niveau.

1.1 LANDELIJK PERSPECTIEF

De landelijke visie van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) Perspectief 2030 - NBTC gaat over de duurzame ontwikkeling van de bestemming Nederland en de veranderende rol van toerisme. Een duurzame ontwikkeling vraagt om een nieuwe aanpak, met het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven én bewoners voorop.

Het NBTC voorspelt een aanzienlijke stijging van het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers. Voorzichtige schattingen voorspellen een stijging van minimaal 50%, van 18 miljoen in 2017 naar 29 miljoen in 2030. Met name in steden en op iconische locaties zal door overbelasting een druk op de leefbaarheid kunnen ontstaan, waar andere plaatsen nog onvoldoende profijt hebben van de kansen en economische impuls die toerisme kan bieden.

Ook in de gemeente Losser is de groei in de sector voelbaar en zichtbaar. Van 183.000 overnachtingen in 2017 naar 198.000 in 2022[1]. Spreiding van de bezoekers in tijd en plaats is een belangrijk middel om de groei op te vangen. Voorwaarde is dat er voldoende aantrekkelijk toeristisch aanbod is.

1.2 PROVINCIAAL BELEID

Gastvrij Overijssel is het netwerk waarin toeristische (markt)partijen in Overijssel met elkaar samenwerken aan de verbetering van het toeristisch aanbod. Gastvrij Overijssel werkt hierbij nauw samen met de verschillende gemeenten en provincie Overijssel. Elke 4 jaar maakt ze een nieuw uitvoeringsplan. In het huidige uitvoeringsplan (Position Paper 2024-2027[2]) ziet ze toerisme als kans voor het landelijk gebied.

1.3 PERSPECTIEF VRIJETIJDSECONOMIE TWENTE

Het ambitieplan 'Perspectief Twente 2030'[3] richt zich op de uitdagingen waarmee de regio wordt geconfronteerd. Het beschrijft de impact van de vrijetijdseconomie op het leef- en vestigingsklimaat, de trends en ontwikkelingen, Tukker trots en de algehele ontwikkeling van Twente. Tukker trots verwijst naar de regionale trots van inwoners van Twente, bekend om hun eigen cultuur, gebruiken en waarden. Het plan heeft tot doel om te fungeren als een nieuw collectief kompas voor iedereen die met vrijetijdseconomie te maken heeft.

Twente Marketing geeft hier uitvoering aan door nieuwe doelgroepen te verbinden aan de missie van Twente om het anders te doen omdat we in Twente "vrij zijn". Nieuw vrijetijdsaanbod moet bijdragen aan de Tukker trots. Daarnaast moet het ook de jongere doelgroep aanspreken. Door de focus te leggen op Millennials, 25-40 jarigen, kiest Twente Marketing voor bewuste groei. Deze doelgroep voegt niet alleen economische waarde toe, maar heeft ook een positieve impact op het leef- en vestigingsklimaat van Twente. Een belangrijke pijler voor een toekomstbestendig Twente. Tegelijkertijd is en blijft de regio een aantrekkelijke vakantiebestemming voor 55+ bezoekers.

[1] *Bron: nachtregister GBTwente*

[2] *Zie: Position-Paper-V3.pdf (gastvrijoverijssel.nl)*

[3] *Download: Perspectief Twente 2030 (1).pdf*

1.4 LOKAAL BELEID VRIJETIJDSECONOMIE

Er zijn veel crossovers tussen de diverse opgaven in relatie tot de vrijetijdseconomie. Deze paragraaf gaat in op het beleidsplan uit 2016 en de samenhang met andere beleids- en visiedocumenten in Losser.

1.4.1 BELEIDSPLAN RECREATIE EN TOERISME 2016

In 2016 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Recreatie en Toerisme vastgesteld. Dit beleidsplan is een herijking van het beleidsplan uit 2007. Het hierbij horende dynamische Actieprogramma dient als concrete vertaling van het beleidsplan waarbij de vrijetijdssector verantwoordelijk is voor de uitvoering. Gezien de vele ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaats gevonden én "Perspectief Twente 2030" ,de nieuwe visie van Twente (zie paragraaf 1.3) die alle gemeenten in Twente hebben omarmd, is het tijd om het Actieprogramma te actualiseren. Dit doen we op basis van deze uitvoeringsagenda. Hierbij houden we rekening met de Omgevingsvisie, die op 28 maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld.

1.4.2 OMGEVINGSVISIE

In de Omgevingsvisie[4] schetst de gemeente Losser een toekomstbeeld. De kaders van de Omgevingsvisie vormen tevens de kaders van het voorliggend stuk. Wat zijn de ambities en hoe zien we de leefomgeving in onze gemeente in 2040 voor ons. De vrijetijdseconomie in Losser wordt 'gedragen' door ons unieke landschap en actieve dorpen.
De ambities en ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie moeten een bijdrage leveren aan het behoud of de versterking van de bestaande landschappelijke waarden en kwaliteiten. Eén van de projecten in de Omgevingsvisie is het opstellen van een programma Recreatie en Toerisme. Deze Uitvoeringsagenda Recreatie & Toerisme is een bouwsteen voor het programma. Een andere bouwsteen is de update van de Nota Verblijfsrecreatie, die de kaders schept voor ruimtelijke ontwikkelingen.

1.4.3 SAMENHANG MET ANDERE BELEIDSDOMEINEN

Er zijn veel raakvlakken van de vrijetijdseconomie met andere beleidsdomeinen in Losser. Hieronder staan de belangrijkste:

Cultuur en erfgoed, erfgoeddeal

De gast komt voor beleving van het authentieke Twente dat in Losser (en heel Noordoost Twente/ Twente) voelbaar is. De gemeente Losser heeft in 2019 de visie voor cultuurbeleid vastgesteld: 'Parels in de Schatkamer'. Deze visie vormt een richtlijn voor toekomstig beleid, uitvoeringsprogramma's en projecten. De inzet van cultuur als 'bindmiddel' en de integrale samenhang van cultuur met andere beleidsgebieden vormen de rode draad. In de Erfgoeddeal Beken & Bleken van Losser wordt het erfgoed van het dorp Losser, van het aangrenzende landschap en van de mensen die er wonen en hebben gewoond, ingezet ten behoeve van actuele klimaat- en duurzaamheidsopgaven. Tegelijkertijd vindt er herstel plaats van de deels verloren gegane verbindingen tussen de dorpskern en het Dinkeldal. De erfgoeddeal biedt kansen voor de vrijetijdseconomie.

Ruimtelijke ordening

De druk op de vierkante meters in Nederland wordt steeds groter. Ook de ruimte voor recreatie staat in heel Nederland onder druk. Uit onderzoek[5] dat de ANWB liet uitvoeren blijkt dat de groene ruimte per inwoner sinds 1900 met 80% is verminderd. Deze situatie zal in de toekomst nog nijpender worden als gevolg van de groeiende bevolking en toename van het toerisme. Dit vereist een goede ruimtelijk ordening.
Ruimtelijke ordening is verder van belang bij de kaders waarin de verschillende vormen van verblijfsrecreatie zich kunnen ontwikkelen. Ook op dit gebied werken de gemeenten Tubbergen, Dinkelland, Oldenzaal en Losser samen. Wij zijn bezig met het herijken van de Nota Verblijfsrecreatie uit 2018, en zullen dit als separaat document aanbieden.

[4] *Zie: https://www.omgevingsvisielosser.nl*
[5] *Zie: 230516-Meer-ruimte-voor-recreatie*

1.

Landelijk gebied en natuur

Gemeente Losser heeft een groot landelijk buitengebied met verschillende functies. Verschillende ontwikkelingen hebben direct impact op het buitengebied. Denk hierbij aan opgaven binnen Natura-2000 gebieden en de verwachte krimp van de agrarische bedrijvigheid. Ontwikkelingen die dankzij ons unieke landschap kansen bieden, maar ook uitdagingen met zich meebrengen voor de toeristische sector.

Inclusie en toegankelijkheid

Gemeente Losser zet sinds 2023 in op inclusie en toegankelijkheid. Voor mensen met een beperking is het belangrijk te weten wat de drempels (letterlijk/ figuurlijk) zijn. De inzet op toegankelijkheid van de openbare ruimte, openbare gebouwen (inclusief toeristische trekpleisters), winkels en de horeca maakt het ook voor mensen met een beperking aantrekkelijk om de gemeente Losser te bezoeken.

De toegankelijkheid wordt inzichtelijk gemaakt in de landelijke 'Ongehinderd-app' die kan worden gedownload.

Duurzaamheid

De verduurzaming vormt ook voor de toeristische sector een belangrijke uitdaging. Door de toenemende schaarste aan grondstoffen, stijgende energieprijzen en meer extreme weersomstandigheden, wordt het steeds urgenter om actie te ondernemen. Ook voor de toekomstbestendigheid van de bedrijven en organisaties in de toeristisch recreatieve sector is het daarom een must om aan de slag te gaan met de lokale circulaire economie, energietransitie en maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Naast het stimuleren van duurzaam ondernemerschap wordt het bevorderen van duurzaam toerisme steeds belangrijker. Dit kan bijvoorbeeld door de ecologische voetafdruk van toeristen te verkleinen en door bedrijven te helpen een duurzame bedrijfsvoering te hanteren.

2.

2. BELANG VAN VRIJETIJDSECONOMIE

Recreatie & Toerisme wordt ook wel de vrijetijdseconomie genoemd. De vrijetijdseconomie heeft naast een economische waarde veel impact op het leef- en vestigingsklimaat.

2.1 ECONOMISCHE WAARDE

In deze paragraaf geven we de geschatte puur economische waarde weer van de vrijetijdseconomie. Het omvat zowel recreatieve activiteiten als toerisme. Het is belangrijk om te beseffen dat een recreant in Losser niet per definitie een toerist is maar ook een inwoner kan zijn van de gemeente. Bij recreatie is er geen sprake van een overnachting, bij toerisme wel.

Bestedingen recreatieve activiteiten

De bestedingen van recreatieve activiteiten vertegenwoordigen een economische waarde. Gemiddeld besteden Nederlanders €23,13 aan directe kosten per activiteit in Overijssel (er zijn geen cijfers voor Twente bekend). Het gaat hier om alle vrijetijdsactiviteiten buiten activiteiten in het eigen huis in de periode november 2022 tot november 2023. Dit is inclusief de mensen die geen geld spenderen tijdens deze activiteit. In totaal zijn er 172 miljoen vrijetijdsactiviteiten ondernomen in een jaar. Dit zorgt ervoor dat bestedingen direct verbonden aan de activiteiten bijna 4 miljard euro bedragen in Overijssel. De meest voorname activiteit is wandelen (59%), gevolgd door fietsen (19%). 91% van de activiteiten in de provincie wordt ondernomen door inwoners van Overijssel en 9% door bezoekers woonachtig buiten de provincie. (bron: Nederlands Vrije Tijds Onderzoek). De bestedingen in natuurgebieden liggen lager, gemiddeld € 5 per bezoeker. Dit relatief lage bedrag komt voornamelijk doordat er in veel natuurgebieden geen commerciële voorzieningen zijn, zoals horeca. Uitgaande van 461.366 bezoekers (2022) in een gebied als het Lutterzand (indicatief, op basis van Resonodata[6]) vertegenwoordigt dit een waarde van € 2.306.830. Aangezien er in het Lutterzand wel sprake is van horeca, is het aannemelijk dat de bestedingen hier veel hoger liggen.

[6] Het bedrijf Resono maakt gebruik van de geanonimiseerde data uit apps op mobiele telefoons, waaronder weer, verkeer en navigatie apps. Die data gooien zij als het ware op één hoop en analyseren ze met behulp van hun eigen big data platform. Alles is anoniem, ze weten alleen aantallen, niet wie het zijn. Met behulp van Marketing Oost hebben de vier gemeenten meerdere locaties binnen Noordoost Twente onderzocht en geanalyseerd. De bevindingen uit de data hebben bijgedragen aan de analyse. Doormiddel van Resono-data meten we waar mensen zijn geweest en wat hun bezoekersprofiel is.

Bestedingen tijdens overnachtingen in Overijssel en Twente

De bestedingen vanuit de overnachtingen stijgen jaarlijks. In Twente is sprake van relatief veel bestedingen in de categorie 'hotels/pensions / jeugdaccommodaties'. Wij zien dan ook dat de gemiddelde besteding per nacht in Twente behoorlijk hoog ligt. Voor meer info zie de factsheet Twente en de Factsheet Overijssel. Bed & Breakfast accommodaties worden hierin niet apart benoemd, maar kunnen we scharen onder pensions.

	2019	2020	2021	2022	2023
Twente totaal (x1000)	€ 179.057	€ 149.379	€ 171.223	€ 209.613	€ 238.293
Twente besteding per nacht	€ 52,29	€ 53,28	€ 50,40	€ 53,31	€ 55,80
Overijssel totaal (x1000)	€ 348.074	€ 293.836	€ 360.274	€ 414.675	€ 465.922
Overijssel besteding per nacht	€ 47,45	€ 48,53	€ 47,03	€ 48,68	€ 50,81

Bron: Marketing Oost

Bestedingen tijdens overnachtingen in Losser

Er zijn geen actuele gegevens beschikbaar over de bestedingen tijdens de overnachtingen specifiek in de gemeente Losser. We berekenen deze door het aantal overnachtingen (op basis van het nachtregister) te vermenigvuldigen met de gemiddelde besteding per nacht van Twente. De economische waarde van het toerisme in Losser komt gemiddeld uit op € 10 miljoen. De vrijetijdssector wordt steeds belangrijker.

	2019	2020	2021	2022
Aantal overnachtingen Losser op basis van nachtregister GBTwente	187.143	181.553	196.292	197.962
Toeristische bestedingen Losser	€ 9.785.707,47	€ 9.673.143,84	€ 9.893.116,80	€ 10.553.351,22

Bron: Marketing Oost

Werkgelegenheid

Het aantal arbeidsplaatsen in de toeristische sector in de gemeente Losser is de afgelopen jaren relatief gelijk gebleven. Het percentage arbeidsplaatsen op het totaal ligt ruim boven het Overijssels (6%) en Twents (6%) gemiddelde. Ter vergelijking in Noordoost Twente: In Dinkelland ligt het percentage 12%, in Tubbergen is het 8% en in Oldenzaal 6%.

	2019	2020	2021	2022
Arbeidsplaatsen vrijetijdseconomie Losser	866	780	811	830
Totaal arbeidsplaatsen Losser	7922	7896	7894	8423
% arbeidsplaatsen vrijetijdseconomie Losser	10,9%	9,9%	10,3%	9,9%
Overijssel besteding per nacht	€ 47,45	€ 48,53	€ 47,03	€ 48,68

Bron: Marketing Oost

Als we kijken naar de verdeling bij de banen zien we dat er met name een groot aandeel banen in de logiesverstrekking zit.

Cultuur, recreatie & amusement	35
Detailhandel/groothandel	9
Horeca	275
Logiesverstrekking	331
Overig	9
Sport	135
Vervoer	36
Eindtotaal	**830**

Bron: Marketing Oost

2.2 WAARDE VRIJETIJDSECONOMIE OP HET BRUTO TWENTS GELUK

De omvang van de economie én welvarendheid van een regio samen wordt vaak uitgedrukt via het Bruto Regionaal Product. Een regio kan economisch minder presteren, maar als de kwaliteit van leven wordt gemeten kunnen de inwoners heel gelukkig zijn; de regio scoort dan alsnog hoog in het Bruto Regionaal Product. De Twente Board heeft een eigen standaard ontwikkeld: het Bruto Twents Geluk. Het Bruto Twents geluk is een regionale maatstaf die niet alleen kijkt naar economische prestaties, maar ook naar de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het wonen, leven, werken en recreëren in Twente. Bruto Twents Geluk is de ervaren brede welvaart onder onze inwoners.

De vrijetijdseconomie is een belangrijk middel om het Bruto Twents Geluk van de (toekomstige) inwoner te verhogen. Hierbij wordt de bezoeker als katalysator ingezet. Op deze manier maakt de vrijetijdseconomie onderdeel uit van de integrale benadering voor een toekomstbestendige economie van Twente. De sector is een belangrijk middel dat bijdraagt aan grote Twentse opgaven beschreven in het strategieplan van Twente Board. Zoals het aantrekken van nieuw talent en het creëren van een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Impact van de vrijetijdseconomie op het leefklimaat

De vrijetijdseconomie heeft een groot aandeel in het leefklimaat van Twente. Ze brengt mensen samen, biedt inwoners plezier en vertier, maakt het mogelijk om te ontspannen en tot rust te komen en zorgt voor draagvlak. Daarbij zorgen bezoekersstromen voor het beschikbaar blijven van belangrijke voorzieningen, zoals supermarkten, OV-verbindingen en culturele instellingen in steden en dorpen.

2.

Foto: Jose Gieskes

Impact op het vestigingsklimaat

Mensen willen graag wonen in een attractieve woonomgeving met goede culturele en recreatieve voorzieningen. Goede toeristisch recreatieve voorzieningen zijn essentieel voor het aantrekken en behouden van mensen en bedrijven. Daarnaast zorgt een sterke toeristische positionering ervoor dat mensen sneller een studie of een baan in Twente in overweging nemen. Daarmee heeft de vrijetijdseconomie impact op het behoud en aantrekken van talent.

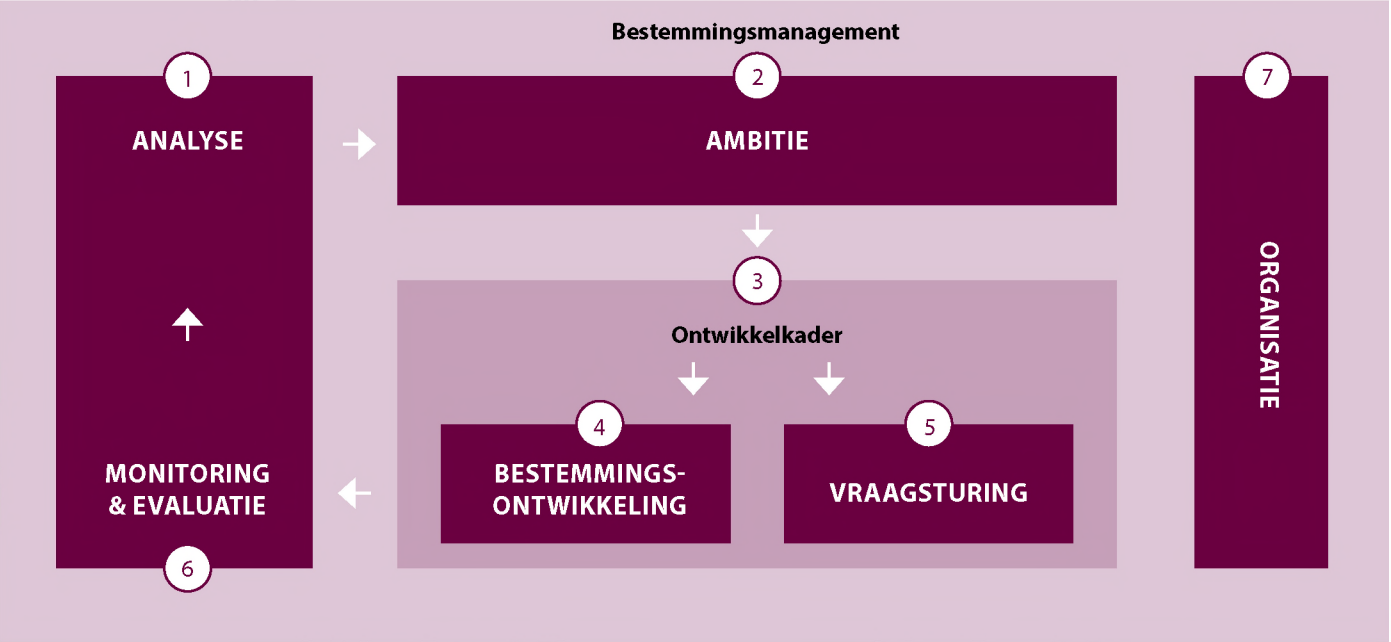
Impact op de trots van de eigen inwoners

De vrijetijdseconomie heeft een sterke sociaal-maatschappelijke waarde. Door in de externe profilering meer nadruk leggen op het DNA en de unieke eigenschappen van Twente, wordt de trots van eigen inwoners (Tukkertrots) versterkt.

3.ONTWIKKELING TOERISTISCHE BESTEMMING

De gemeenten in Noordoost Twente hebben een gelijkwaardig gebiedsDNA en cultuur- en natuurlandschap binnen Twente. Het gebied staat voor vergelijkbare uitdagingen en opgaven ten aanzien van de leefbaarheid, de economie en de natuur. Daarom hebben de Noordoost Twentse gemeenten besloten om het gebied samen als toeristische bestemming te ontwikkelen en te komen tot een (deels gezamenlijke) uitvoeringsagenda.

We streven de ontwikkeling van een bewuste, duurzame bestemming na waarbij we niet meer alleen inzetten op bestemmingspromotie (alleen promotie van een bestemming), maar op bestemmingsmanagement. We hebben daarvoor het stappenplan uit de leidraad Bestemmingsmanagement van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen voor heel Noordoost Twente (NBTC) gevolgd.

3.

3.1 STAP 1:
ANALYSE: INZICHT IN DE HUIDIGE SITUATIE

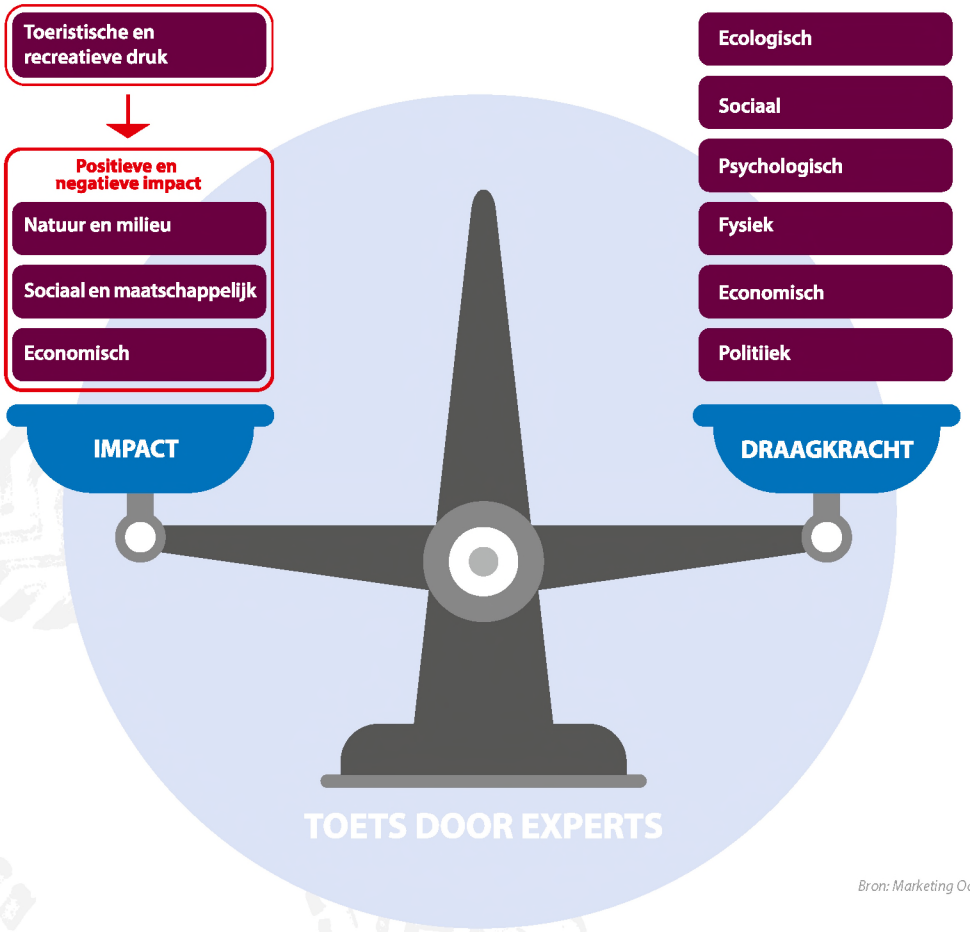
Een eerste stap in het model van bestemmings-management is inzicht in de huidige situatie van de duurzaamheid van de bestemming Noordoost Twente. Door inzicht in de data, kan verder gewerkt worden aan een gezamenlijke ambitie en een concrete doorvertaling van de Twentse visie op de vrijetijdseconomie. Marketing Oost heeft in opdracht van ons, uitgebreid onderzoek gedaan naar de druk en draagkracht van de vrijetijdseconomie.

'Toeristische druk' is de toeristische impact (zowel negatief als positief). Voor de toeristische druk is gekeken naar de impact van toerisme (in cijfers en doelgroepen) op:

- Natuur
- Sociale leefomgeving en
- Economie

'Toeristische draagkracht' is het vermogen van een bestemming om bezoekers te ontvangen zonder dat er negatieve gevolgen optreden. In een optimale situatie is de positieve impact van toerisme en recreatie groter dan de negatieve impact. Toeristisch-recreatieve druk moet passen binnen de draagkracht van de bestemming, zowel per deelonderwerp als integraal.

IMPACT VERSUS DAADKRACHT

Bron: Marketing Oost

3.

Conclusies van de analyse Impact versus draagkracht in Noordoost Twente

De belangrijkste conclusie is dat de draagkracht van het gebied over het algemeen op orde is, met uitzonderingen. De druk is op hotspots, op bepaalde tijden (te) hoog, en zal de komende jaren verder toenemen. Vooral de druk vanuit steden, waar de groene ruimte onder druk staat, de stijging van het (inter)nationale toerisme, de spreiding van de hotspots en mobiliteit zijn belangrijke opgaves.

Noordoost Twente lijkt een veerkrachtig gebied te zijn, dat deze druk vooralsnog goed kan opvangen, zodat er sprake is van een gezonde balans. Er is een aantal aandachtspunten:

- De drukte is niet gelijk over het gebied en momenten verdeeld. Singraven en Tankenberg zijn regelmatig (te) druk. Lutterzand op specifieke momenten en plekken (te) druk.
- Er is druk op de natuur, aanbod en werkzame bevolking.
- Eigen inwoners vormen onderdeel van drukte in een gebied; zij laten zich mogelijk minder sturen naar andere deelgebieden.

Voor het behoud van een veerkrachtig gebied zullen we meer aandacht moeten besteden aan (de bekendheid van) minder drukke gebieden, en ondernemers inspireren om gebruik te maken van de kansen die er in Losser liggen.

Verder is in Overijssel onderzoek gedaan naar de vitaliteit van de dagrecreatie (2022)[7]. Hierin is ook onderscheid gemaakt in deelgebieden als Noordoost Twente. Conclusie van dit onderzoek is dat de bedrijven in de dagrecreatie in Noordoost Twente voor het grootste gedeelte vitaal zijn. De belangrijkste aandachtspunten zitten o.a. in de mindere eigentijdsheid, online uitstraling, het onderscheidend vermogen en de belemmeringen die ondernemers zien voor de toekomst, waaronder personeelsgebrek.

Dankzij deze onderzoeken hebben we een goed beeld van het aanbod en de bezoeker, alsmede van de toeristische druk en draagkracht. Voor meer informatie over het toeristisch recreatieve aanbod in Noordoost Twente verwijzen wij naar de bijlage.

Voor deze analyse van Noordoost Twente heeft Marketing Oost een kansenkaart[8] gerealiseerd. De kansenkaart is een interactieve kaart waarbij alle geografische informatie met raakvlakken met de vrijetijdseconomie wordt gevisualiseerd. Hiermee kan beleid worden vormgegeven gericht op gebieds- en aanbodontwikkeling.

[7] *Vitaliteit dagrecreatie in kaart*

[8] *Kansenkaart van Noordoost Twente*

3.

3.2 STAP 2: AMBITIE NOORDOOST TWENTE

In samenwerking met ondernemers en stakeholders zijn de bevindingen en constateringen uit de analysefase vertaald in onderstaande ambitie.

AMBITIE NOORDOOST TWENTE

TROTS. In Noordoost Twente zijn we **trots** en dat gaan we laten zien. We zijn trots op onze betrokken **inwoners**, ons **unieke landschap, ons culturele erfgoed** en alles wat we te bieden hebben.

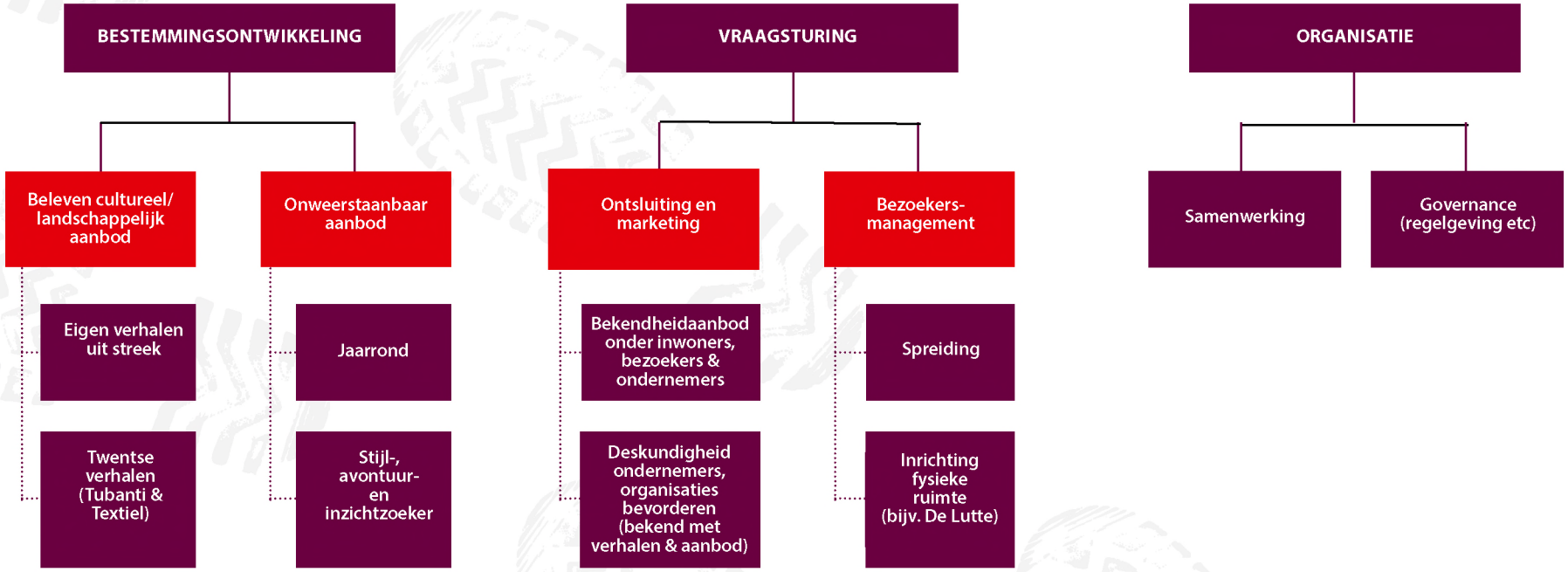
Voor ons is de **leefbaarheid** en de **brede welvaart** (Bruto Twents Geluk) van onze inwoners het grootste streven. We zien dat de toeristische sector daarin een belangrijke bijdrage levert. Daarvoor moeten we inzetten op een **nog sterkere samenwerking** in het gebied. Met behoud van het eigen karakter van elke gemeente zorgen we dat we onze krachten bundelen, grenzen laten vervagen en als één sterke regio doorgroeien.

De toeristische sector werkt als **katalysator** om het gebied optimaal tot bloei te laten komen en alle inwoners daarvan te laten profiteren. We **ontwikkelen nieuw aanbod** waar de gewenste bezoeker op af komt én waarvan onze inwoners blij worden.

Ons bijzondere landschap en het culturele erfgoed zijn daarbij van **onschatbare waarde** en daarom essentieel om te behouden en te laten zien. Via verhaallijnen zijn we verbonden met de hele regio. In Twente kun je vrij zijn. In Noordoost Twente betekent dit dat iedereen welkom is en **de rust en ruimte** kan vinden om zich op eigen wijze te ontspannen en te vermaken.

3.3 STAP 3 – 4 – 5: ONTWIKKELKADER MET BESTEMMINGSONTWIKKELING EN VRAAGSTURING

Waar de ambitie gaat over de stip op de horizon, gaat het ontwikkelkader in op programmalijnen. In november 2023 hebben we twee identieke sessies georganiseerd met de stakeholders uit de verschillende gemeenten (o.a. ondernemers, winkeliers, culturele organisaties, natuurbeherende organisaties). De input die we hebben opgehaald is verwerkt tot de volgende programmalijnen zoals hieronder schematisch weergegeven. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de uitwerking van deze programmalijnen in acties hoe we de stip op de horizon in Noordoost Twente willen bereiken.

3.4 STAP 6: MONITORING EN EVALUATIE

Als een logisch vervolg zullen de programmalijnen worden gemonitord en geëvalueerd. We plannen regelmatig vervolgonderzoeken, zetten in op data en borgen de nieuwe (door)ontwikkelingen.

3.5 STAP 7: ORGANISATIE

Op ambtelijk- en bestuurlijk niveau wordt al jaren samengewerkt op het gebied van recreatie en toerisme. Sinds 2015 kennen we gezamenlijk verblijfsrecreatief beleid. Nu hebben we ook een gezamenlijke ambitie en een uitvoeringsplan.

Noordoost Twente is de enige sub-regio binnen Twente die naast de Twentse overleggen, een eigen overlegstructuur heeft. Dit zijn de bestuurlijke- en ambtelijke overleggen en de uitvoerende overleggen van de VVV's en Tourist Info's. Bij het laatste overleg is meestal de gebiedscoördinator van Twente Marketing aanwezig. De VVV's en Tourist Info's maken op dit moment een eigen ontwikkeling door en hebben niet in alle vier de gemeenten dezelfde taken. Ze hebben allen een eigen (jaar)plan en werken waar mogelijk samen aan producten en projecten.

Voor het realiseren van het uitvoeringsprogramma werken we zoveel mogelijk samen met de voor de hand liggende organisaties als de Tourist Info De Lutte Losser, Twente Marketing, Marketing Oost, Routenetwerken Twente (Recreatieschap Twente), Natuurmonumenten, culturele organisaties, etc. Hiermee borgen we de kennis in de regio. In Losser hebben we het Schatkameroverleg als klankbordgroep. Samen met een afvaardiging van de sectoren natuur, cultuur, horeca, campings, activiteitenbranche en de Tourist Info werken we aan de profilering van Losser als Schatkamer van Twente, en bespreken we van belang zijnde ontwikkelingen voor de toeristisch recreatieve sector.

4.

UITVOERINGSACTIES GEMEENTE LOSSER

4. UITVOERINGSACTIES GEMEENTE LOSSER

De ambitie en strategie hebben we omgezet naar een agenda met acties. Dit vraagt uitvoeringskracht, sturing (ambtelijk en bestuurlijk), samenwerking (intern en extern) en leren & ontwikkelen. In dit hoofdstuk geven we op hoofdlijnen een overzicht van het ontwikkelkader met programmalijnen, en de projecten en acties die bijdragen aan het verder waarmaken van de ambitie. De acties zijn niet uitputtend en zijn gericht op het verder versterken van de aanpak en organisatie. De uitdaging is om wendbaar te blijven en vervolgacties te zetten op dat wat nodig is naar actueel inzicht. Een dynamische actieagenda dus: concreet en operationeel. Voor het actueel inzicht is het nodig om te investeren in data en vervolgonderzoeken.

4.1 FINANCIEEL KADER

De uitvoeringsacties vormen een dynamische agenda die geldt voor de jaren 2025 t/m 2028. Voor genoemde periode heeft de gemeenteraad jaarlijks € 45.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor voeren wij in het kader van de uitvoeringsagenda de taken uit die passen bij de rol van de overheid. We stimuleren diversiteit, we monitoren ontwikkelingen in de markt, we adviseren initiatiefnemers en ondernemers en investeren in het beleven en behouden van de identiteit van de bestemming.
Voor dit bedrag kunnen wij niet het hele uitvoeringsprogramma realiseren. Voor de grotere projecten die zich aandienen zullen wij extra middelen in de Voorjaarsnota's van de komende jaren aanvragen. Deze investeringen komen bovenop de reeds bestaande jaarlijkse investeringen die de gemeente in haar begroting heeft opgenomen voor o.a. Recreatieschap Twente/ Routenetwerken Twente, Tourist Info De Lutte, Losser, Twente Marketing, etc.

Ontwikkelingen in de markt zijn in grote mate afhankelijk van initiatiefnemers en ondernemers. De mogelijkheid voor het aanvragen van een stimuleringsbijdrage voor een initiatief dat past binnen de kaders van de programmalijnen blijft daarom – als vervolg op de mogelijkheden vanuit het huidige Actieprogramma Recreatie & Toerisme - mogelijk.

4.2 UITVOERINGSACTIES PER PROGRAMMALIJN

Bij onderstaande actiepunten voor de hele gemeente Losser zijn de programmalijnen uit het vorige hoofdstuk het uitgangspunt.
Er zijn acties die we op Twentse, Noordoost Twentse en Losserse (gemeentebrede) schaal oppakken. Deze actieagenda is met Tourist Info De Lutte/ Losser opgesteld, en gedeeld met het Schatkameroverleg.

4.

PROGRAMMALIJN 1 BELEVING CULTUREEL/ LANDSCHAPPELIJK AANBOD

We zijn trots op ons unieke landschap en ons cultureel erfgoed. Deze willen we behouden en beter beleefbaar maken. Hierbij zetten we in op zowel de Twentse verhaallijnen Tubanti (het DNA van de oorspronkelijke bewoner zorgt voor de kracht van het Tukker zijn) en Textiel / IJzeren Eeuw, als de streekeigen verhalen. We verbinden de verhaallijnen, wandel- en fietsroutes en (erfgoed)locaties in Noordoost Twente met elkaar. Hierdoor maken we het verleden tastbaar en beleefbaar, en de cultuur zichtbaar. We concretiseren de verhalen zodat de ondernemers erop kunnen aanhaken.

UITWERKEN TWENTSE VERHAALLIJN TUBANTI (TWENTE/ NOT):	*In Noordoost Twente zijn er verschillende locaties die refereren naar de Tubanti of Tubantia stam. Te denken aan offerstenen, verspreid door Noordoost Twente en de belangrijke locatie van de Tubanti: de Koepel op de Tankenberg. Maar er zijn ook sagen en legenden. We maken landweren zichtbaar en duiden grafvelden, kampplaatsen, raatakkers en essen. We zorgen voor onderlinge verbondenheid.*
UITWERKEN TWENTSE VERHAALLIJN TEXTIEL (TWENTE/ NOT)	*Noordoost Twente heeft een rijk verleden wat betreft Textiel en de IJzeren Eeuw. Denk bijvoorbeeld aan de huisnijverheid en de vele landgoederen (bv Singraven) die veelal in die tijd zijn ontstaan. We leggen constant een link tussen het verleden, het heden en de toekomst wat betreft Tukkers. Het DNA van de Tukkers, dat je al terugziet bij de Tubanti stam (eigengereid, behulp-zaam, noaberschap, meeverend, rebels etc) is van onschatbare waarde.*
AANDACHT VOOR TRADITIES (NOT)	*Noordoost Twente kent veel tradities. Te denken aan Midwinterhoornblazen, Paastradities, Carnaval. We vertellen het verhaal van deze tradities en brengen deze tradities meer onder de aandacht. Waar mogelijk laten we bezoekers deelnemen aan activiteiten rondom deze tradities.*
UITWERKEN STREEKEIGEN VERHALEN (LOSSER)	*Iedere gemeente in Noordoost Twente kent ook streekeigen verhalen. De Lagakoeien, smokkelen, de Hellehond, mythen en sagen, maar ook ambachten en streekproducten zijn voorbeelden die we in Losser nader uitwerken en waar mogelijk arrangementen aan koppelen. Wij besteden aandacht aan deze verhalen in het Verhaal van Losser.* *We verrijken reeds ontwikkelde producten als het Twents Blokje Om met deze streekeigen verhalen.*
WE MAKEN GEOLOGIE BELEEFBAAR (LOSSER)	*We vertellen het verhaal van het ontstaan van het Lutterzand op basis van de studie van Harm Smeenge.* *We koppelen dit aan het project Reis van het Zandsteen.*
WE VERBINDEN ERFGOEDDEAL LOSSER MET DE VERHAALLIJN TEXTIEL EN TUBANTI (NOT/LOSSER)	*De gemeente Losser verbindt samen met partners in Twente de Erfgoeddeal Beken en Bleken met de verhaallijn textiel.*
WE MAKEN GEBRUIK VAN HET UNIQUE SELLING POINT VAN DE DINKEL (LOSSER)	*We waarderen de Dinkelpadroute op en besteden in onze uitingen meer aandacht aan de Dinkel.*
WE MAKEN DE GRENSOVERGANGEN BELEEFBAAR (LOSSER/ NOT)	*We markeren de grenzen met onze Duitse buurgemeenten, en maken deze waar mogelijk beleefbaar.*

4.

PROGRAMMALIJN 2
ONWEERSTAANBAAR AANBOD

Door ervoor te zorgen dat er jaarrond voldoende te beleven is voor inwoner en gast, zorgen we voor een fijne leefomgeving en een aantrekkelijke regio waar de doelgroepen op af komen en waar mensen graag (gaan) wonen. De nieuwe doelgroepen zijn de stijl-, inzicht- en avontuurzoekers[9] en de Millennial). We ontwikkelen en stimuleren (nieuw) gebiedseigen aanbod waar de gewenste bezoeker op af komt en waarvan onze inwoners blij worden.

WE ONTWIKKELEN JAARROND AANBOD, EN VERMARKTEN HET BESTAANDE JAARROND AANBOD	*We verleiden de bezoeker om ook buiten het hoogseizoen naar Noordoost Twente te komen. We stimuleren evenementen buiten het hoogseizoen. We onderzoeken de mogelijkheden om organisaties van evenementen te ondersteunen met organisatiekracht en denkkracht. We stimuleren nieuwe productmarkt combinaties voor het laagseizoen.*
WE ONTWIKKELEN AANBOD VOOR STIJL- INZICHT- EN AVONTUURZOEKER MET EEN FOCUS OP DE MILLENNIAL	*De Twentse focusdoelgroepen zijn de stijl- inzicht- en avontuurzoeker. We leggen hierbij de focus op de Millennial. We stimuleren nieuw aanbod en passen het bestaande aanbod waar nodig en gewenst aan, om aan te sluiten bij deze interessante (nieuwe) doelgroepen. Te denken valt aan het uitbouwen van het Twents Blokje Om, toegespitst op de nieuwe doelgroepen. En aan het meer beleefbaar maken van de Zandbergen en de Oelemars in Losser.*
WE MAKEN GEBRUIK VAN DE NIEUWSTE TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN	*Samen met (waar mogelijk) Twentse partners waarderen we waar gewenst bestaand aanbod op met de nieuwste technologische ontwikkelingen als AR/ VR/ XR.*

[9] De stijlzoeker, inzichtzoeker en avontuurzoeker zijn doelgroepen die zijn ingedeeld op basis van de beleefwereld van de bezoeker en de activiteiten die in de vrije tijd worden ondernomen. Zie: leefstijlvinder.nl

4.

PROGRAMMALIJN 3 ONTSLUITING EN MARKETING - SAMENWERKING

We vertalen de trots van Noordoost Twente naar concrete producten en marketing. Hierbij zetten we in op een nog sterkere samenwerking. We bundelen onze krachten met behoud van het eigen karakter van elke gemeente. Wij zorgen ervoor dat het bestaande en nieuwe aanbod beter bekend worden bij bezoeker, maar ook bij ondernemer en inwoner. Ondernemers en organisaties moeten bekend zijn met de verhalen en het aanbod, en er over kunnen vertellen.

WE WERKEN BINNEN NOORDOOST TWENTE SAMEN OP HET GEBIED VAN PROMOTIE	*Naast de profilering en positionering van de eigen gemeente, ontwikkelen we ook gezamenlijke promotie en producten in Noordoost Twente.*
BEZOEKERS OVER DE LANDSGRENZEN VOELEN ZICH WELKOM	*We bieden onze producten meertalig aan en stimuleren ondernemers en organisaties om hun aanbod te vertalen.*
WE BLIJVEN ONS INZETTEN VOOR DE VERSTERKING VAN EN DE ONDERLINGE SAMENWERKING TUSSEN DE STAKEHOLDERS IN NOORDOOST TWENTE	*We optimaliseren de pagina Noordoost Twente voor business to business op de site van Twente Marketing en houden hen op de hoogte van de ontwikkelingen en onderzoeken.*
WE BLIJVEN IN NOORDOOST TWENTE SAMENWERKEN AAN HET TOERISTISCH BELEID EN DE UITVOERING	*We blijven investeren in onze VVV's/ Tourist Info's en stimuleren de professionalisering en de samenwerking in Noordoost Twente verband. We versterken de samenwerking tussen dagrecreatie en verblijfsrecreatie. In Losser onderzoeken we hoe of Tourist Info De Lutte Losser uitgerust is voor de toekomst.*
WE INVESTEREN IN DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING	• *We stimuleren en bevorderen ondernemerschap, met name in de culturele sector* • *We stimuleren aandacht voor online marketing en de kracht van actief online review beleid en bieden workshops aan* • *We bevorderen bekendheid van het aanbod: Ondernemers en organisaties in het gebied zijn op de hoogte van het aanbod in de regio en kunnen gasten doorverwijzen* • *We versterken het gastheerschap: Ondernemers en organisaties in het gebied zijn op de hoogte van de verhalen (streek en Twents) en kunnen hierover vertellen* • *We stimuleren duurzaam ondernemerschap door het bieden van inspiratie en het ontsluiten van kennis met betrekking tot duurzaam ondernemen*

4.

PROGRAMMALIJN 4 BEZOEKERSMANAGEMENT, BESTEMMINGSMANAGEMENT, RECREATIEVE INFRASTRUCTUUR

Voor ons is leefbaarheid en de brede welvaart van onze inwoners belangrijk. De vraag is en blijft of de lusten en lasten van toerisme in balans zijn. Het is van belang om plekken en momenten waarop het te druk lijkt te worden te ontlasten door spreiding in tijd, ruimte en inrichting. Door een optimale recreatieve infrastructuur kunnen bezoekers zich gemakkelijk in het gebied verplaatsen van hotspots naar 'onontdekte' plekken. Hierbij gaan we zoek naar nieuwe verbindingen en proberen we ontbrekende schakels in de recreatieve infrastructuur op te lossen.

WE HEBBEN AANDACHT VOOR HET SPREIDEN VAN DE BEZOEKERSSTROMEN IN NOORDOOST TWENTE	*We promoten 'onontdekte' plekken. We ontwikkelen arrangementen voor buiten het hoogseizoen.* *We monitoren regelmatig de bezoekersstromen om de toeristische druk en de beleving in beeld te houden.* *Hiervoor investeren wij jaarlijks in data. Het onderzoek naar de verblijfsrecreatieve sector willen we in principe tweejaarlijks herijken. Daarnaast zullen we de bezoekersstromen met behulp van Resonodata jaarlijks monitoren.* *We investeren in evenementenportalen om adequaat in te kunnen spelen op gebieden waar het te druk lijkt te worden.*
WE GAAN OP ZOEK NAAR NIEUWE VERBINDINGEN VOOR ONTBREKENDE SCHAKELS IN DE ROUTENETWERKEN (LOSSER)	*We werken aan een noord zuid verbinding langs de Dinkel met dwarsverbinding naar de dorpen.* *We gaan aan de slag met struinpaden om de verbinding De Lutte- Lutterzand tot stand te brengen.*

Door bovengenoemde acties gezamenlijk met het bedrijfsleven en stakeholders nader uit te werken en te implementeren kan Losser zijn toeristische en recreatieve aanbod aanzienlijk verbeteren. Het is belangrijk om bij de ontwikkeling van nieuwe projecten rekening te houden met de behoeften van verschillende doelgroepen, waaronder inwoners, avontuurlijke bezoekers en Millennials, terwijl ook het unieke culturele en natuurlijke erfgoed van de regio wordt versterkt.

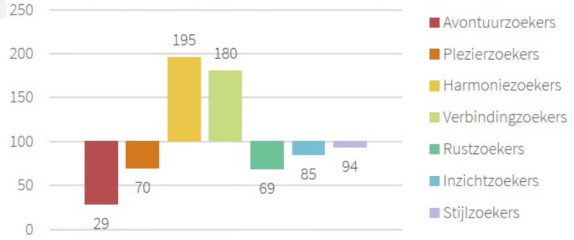
Bijlage

HET TOERISTISCH/ RECREATIEVE AANBOD IN NOORDOOST TWENTE

1. Verblijfsrecreatief aanbod

Er zijn ruim 17.000 slaapplaatsen bij de in totaal 186 hotels, campings, bungalowparken, B&B's, camperplaatsen en losse vakantiewoningen in Noordoost Twente. Uit het onderzoek vitaliteit verblijfsrecreatie Noordoost Twente, uitgevoerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (BRVT) in 2023, blijkt dat er positieve marktruimte is voor hotels en campings in Noordoost Twente. Rekening houdend met de planvoorraad is er geen marktruimte voor bungalows en groepsaccommodaties.

Onderstaand figuur geeft aan dat er kansen in de markt liggen wanneer de vraag groter is dan het aanbod (in de figuur de staafjes naar onder). We gaan ervan uit dat er (meer dan) voldoende aanbod is als de vraag kleiner is dan het aanbod (in de figuur de staafjes naar boven). Kanttekening hierbij is dat deze vraag-aanbodvergelijking kwalitatief is, gericht op de aantrekkingskracht van het verblijfsrecreatieve aanbod op verschillende leefstijlconsumenten. Deze figuur geeft dus geen informatie of er kwantitatief voldoende aanbod is ten opzichte van de vraag (dus of er bijvoorbeeld extra capaciteit nodig is). Het betreft dus geen haalbaarheidsanalyse op bedrijfs- of sectorniveau. Wel geeft deze analyse aan welke ontwikkelingen er vooral in kunnen spelen op de gewenste beleving van gasten.

VRAAG- EN AANBOD VERGELIJKING VERBLIJFSRECREATIE VOOR LEEFSTIJLEN OP INDEX (BRVT 2023)

Bij nieuwe ontwikkelingen in deze gebieden wordt sterk aangeraden rekening te houden met het onderscheidend vermogen van het initiatief en de doelgroep (leefstijl) waarop wordt ingezet.

2. Dagrecreatief aanbod

Voorgaand figuur gaat uitsluitend over de verblijfsrecreatie. Een vitale toeristische bestemming heeft zowel een vitale dag- als verblijfsrecreatieve sector nodig. De toeristen die in Overijssel komen overnachten, willen ook genieten van dagrecreatieve voorzieningen. In 2022 is de vitaliteit van de dagrecreatie in Overijssel in kaart gebracht. Vitaliteit dagrecreatie in kaart - KennisplatformOost. De belangrijkste conclusies zijn de volgende. In Noordoost Twente zien we relatief veel aanbod voor de avontuurzoeker en ook voor de rustzoeker. Voor de plezier- en stijlzoeker is er relatief weinig aanbod; hier liggen kansen voor ontwikkeling. Uit de vitaliteitsanalyse blijkt dat het grootste gedeelte van de bedrijven vitaal is. We zien 17% van de bedrijven als voorloper, 48% scoort als hoge middenmoter en 21% als lage middenmoters. De groep zorgenkindjes bestaat uit 14% van de bedrijven. De belangrijkste aandachtspunten zitten in de mindere eigentijdsheid, mate van onderhoud op locatie, online uitstraling, het onderscheidend vermogen en de belemmeringen die ondernemers zien voor de toekomst (personeelsgebrek wordt vaak genoemd).

3. Cultuur

Op cultureel vlak kent Noordoost Twente veel rooms-katholiek erfgoed, zoals kerken en kapelletjes. Daarnaast zijn er eeuwenoude boerenerven, landgoederen en watermolens. Er staan langs de landsgrens historische grenspalen. In veel plaatsen zijn er herinneringen aan de textieltijd. De archeologie in het gebied is bijzonder en toont aan dat de streek al sinds oude tijden werd bewoond. Noordoost Twente kent daarnaast een ruim aanbod aan evenementen en immaterieel erfgoed voor diverse doelgroepen en verspreid over het jaar.

Bijlage
(vervolg)

Tevens heeft het gebied een divers aanbod aan (kleinschalige) musea en culturele locaties. Uit de ondernemer- en stakeholdersessies komt naar voren dat men het aanbod voldoende vindt, maar dat het ontsluiten van dit aanbod versterkt kan worden. Dit blijkt ook uit het onderzoek vitaliteit dagrecreatie. Het culturele aanbod wordt momenteel versnipperd aangeboden op diverse sites, digitale, dan wel op fysieke, platforms door Noordoost Twente.

4. Natuur

Noordoost Twente kent veel prachtige natuurgebieden. Het Springendal en het Dal van de Mosbeek hebben, samen met het Lutterzand, landelijke bekendheid. In gemeente Losser zijn meer dan 20 natuurgebieden van Natuurmonumenten, het grootste aantal in Nederland.

5. Routenetwerken

Twente kent maar liefst 11.000 kilometer aan toeristische routenetwerk. Het netwerk is het smeermiddel binnen de toeristische sector van Noordoost Twente. Het netwerk verbindt het landschap, de (dorps) kernen, de ondernemers en organisaties. Tijdens de ondernemers- en stakeholdersessies werden de netwerken genoemd als een van de belangrijkste voorzieningen voor toerist en recreant. De Twentse visie op de Routenetwerken onderstreept het belang hiervan. Niet alleen voor de gast, maar ook voor onze inwoners zijn de netwerken van belang. Maar liefst 85% van de gebruikers komt namelijk uit de eigen regio. Fietsen en wandelen staan in Overijssel in de top-5 van ondernomen vrijetijdsactiviteiten (MarketingOost, 2022). De algemene beoordeling van het wandelnetwerk is een 8,3 en voor het fietsnetwerk is dit een 8,1. Routenetwerken Twente maakt onderdeel uit van Recreatieschap Twente.

Het **fietsnetwerk** in Noordoost Twente is (zeer) goed ontsloten. Er zijn vrijwel geen gebieden waar het fietsnetwerk niet doorheen gaat. Hiernaast zijn alle kernen zeer fijnmazig verbonden en is er een sterke verbinding met Duitsland. De sector ziet graag dat dit netwerk behouden blijft en waar mogelijk meer thematisering en beleving krijgt.

Het **mountainbikenetwerk (MTB)** in Noordoost Twente is op sommige punten relatief goed ontsloten zoals in de omgeving Vasse, Losser, de Lutte, Ootmarsum en Oldenzaal. Andere gebieden hebben amper tot geen MTB-netwerk. Dit komt deels doordat niet alle gebieden met bijbehorende natuurwaarden zich hiervoor lenen.

Het **wandelnetwerk** in Noordoost Twente is uitermate goed ontsloten. Het hele gebied kent sterke verbindingen naar de kernen en het landelijk gebied. Ook is er een mooie verbinding met Duitsland. Noordoost Twente kent twee belangrijke langeafstand wandelingen. 1) ‘ Het Twents Blokje Om’ (300KM) en 2) ‘Het Hilligenpad’ Twente (98km). Beide routes hebben voldoende potentie om uit te groeien tot bucketlistroutes voor diverse leefstijlen en generaties. De sector ziet graag dat het wandelnetwerk behouden blijft en waar mogelijk meer thematisering en beleving krijgt. In Losser besteden we aandacht aan een aantal ontbrekende schakels. Te denken aan een wandelverbinding tussen de Lutte en Lutterzand, stuwwal en Dinkeldal, tussen de steenfabriek De Werklust - Smuddebos - de Lutte.

Het **paardrijdnetwerk** in Noordoost Twente is in het noorden goed tot matig ontsloten. In Losser is er nagenoeg geen route, vanwege de versnipperde grondposities. Er lijkt geen behoefte te zijn aan nieuwe paardrijdroutes vanuit de sector.